

Ivan Bičík a kol.: Druhé bydlení v Česku

Barvikova, Jana

Veröffentlichungsversion / Published Version

Rezension / review

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Barvikova, J. (2005). Ivan Bičík a kol.: Druhé bydlení v Česku. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 41(2), 332-334. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-55380>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer Deposit-Lizenz (Keine Weiterverbreitung - keine Bearbeitung) zur Verfügung gestellt. Gewährt wird ein nicht exklusives, nicht übertragbares, persönliches und beschränktes Recht auf Nutzung dieses Dokuments. Dieses Dokument ist ausschließlich für den persönlichen, nicht-kommerziellen Gebrauch bestimmt. Auf sämtlichen Kopien dieses Dokuments müssen alle Urheberrechtshinweise und sonstigen Hinweise auf gesetzlichen Schutz beibehalten werden. Sie dürfen dieses Dokument nicht in irgendeiner Weise abändern, noch dürfen Sie dieses Dokument für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, aufführen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Mit der Verwendung dieses Dokuments erkennen Sie die Nutzungsbedingungen an.

Terms of use:

This document is made available under Deposit Licence (No Redistribution - no modifications). We grant a non-exclusive, non-transferable, individual and limited right to using this document. This document is solely intended for your personal, non-commercial use. All of the copies of this documents must retain all copyright information and other information regarding legal protection. You are not allowed to alter this document in any way, to copy it for public or commercial purposes, to exhibit the document in public, to perform, distribute or otherwise use the document in public.

By using this particular document, you accept the above-stated conditions of use.

ke skutečnosti, že v knize přes všechny editační práce zůstaly neopraveny některé chyby, zvláště v tabulkách a popisech grafů. To je jistě také proto, že i pro samotné autory bylo čtení finálních verzí textu a závěrečné korektury prací s náročným textem, u které se možnost přehlednout některé ještě neopravené chyby zvětšuje. Přes zmíněné výtky bych knihu čtenářům vřele doporučoval. Je to typ knihy, ke kterému se bude čtenář i po přečtení vracet coby k „referenční příručce“, která obsahuje velkou spoustu užitečných faktografických informací. Za nejcennější na knize však považuji její celkovou koncepci, která pro mě představuje velmi zdařilý způsob, jak propojit akademicky orientovaný a aplikovaný výzkum.

Tomaš Kostecký

Ivan Bičík a kol.: Druhé bydlení v Česku

Praha, Přírodovědecká fakulta UK 2001, 167 s.

V polovině osmdesátých let byla uzavřena dohoda o spolupráci mezi tehdejšími geograficky a regionálně zaměřenými katedrami Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a Ústavu hospodářské geografie Varšavské univerzity. V centru výzkumného zájmu obou pracovišť bylo studium rekreačních procesů v zázemí Prahy a Varšavy. Tato spolupráce měla oboustranně významný přínos a na české straně podnítila zájem o problematiku cestovního ruchu a rekreace jak mezi diplomanty, tak i o systematictější výzkum v doktorském studiu. Počátkem devadesátých let byl na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK zahájen cílený výzkum druhého bydlení, podpořený několika granty. Nejen mimořádně významné rozšíření druhého bydlení v Česku, ale i jeho specifika z hlediska lokálního a regionálního rozvoje a jeho pozice v hodnotovém žebříčku obyvatelstva, jsou hlavními důvody zájmu pracoviště o tuto problematiku. Výzkumné aktivity pracoviště se zaměřují především na okolí Prahy, a to jak z důvodu mimořádně význam-

ného rozšíření druhého bydlení v zázemí metropole, tak i snadné dostupnosti a úspore finančních prostředků.

Knihou soustředí dosavadní dílčí publikační aktivity pracoviště věnované druhému bydlení do jedné monografie, prezentující tuto problematiku z různých aspektů a v různých regionech. Publikace je rozdělena do jedenácti autorských kapitol. První z nich – *Soupis objektů individuální rekreace při Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (geneze, průběh, výsledky)* – napsal Milan Kučera. Autor líčí pozadí organizace a metodickou přípravu sčítání lidu a domů, které v roce 1991 poprvé umožnilo získat údaje o chalupách, chatách a bytech využívaných pro individuální rekreaci, čímž následně ovlivnilo odborný zájem o problematiku druhého bydlení a její regionální specifika.

Ve druhém příspěvku (*Informační základna o územním rozložení objektů individuální rekreace v Česku*) se Dana Fialová věnuje vymezení pojmu rekreační objekt v domácí i zahraniční literatuře. Dozvíme se, že základní pojem, s nímž se při hodnocení druhého bydlení v rámci České republiky pracuje, představuje počet rekreačních objektů (RO). Zdroji pro tato data jsou jednak data Českého statistického úřadu, nejprístupnější v tištěné formě ve Statistickém lexikonu obcí ČR, a jednak Katastr nemovitostí, spadající pod Český úřad zeměměřičský a katastrální. Rovněž se zabývá problematikou kombinace dat z obou zdrojů.

V následující kapitole *Postavení, změny a perspektivy druhého bydlení v Česku* se Ivan Bičík zabývá postavením druhého bydlení v systému cestovního ruchu a srovnává podmínky a rozvoj druhého bydlení ve vybraných zemích (Japonsko, Singapur, USA, Rakousko, Francie, Skandinávie). Zaměřuje se na tento jev jako na součást životního stylu v Česku. Pokouší se analyzovat hlavní obecné změny po roce 1990, jejich souvislosti s druhým bydlením a vliv druhého bydlení na růst vybavenosti rekreačních lokalit.

Jiří Vágner ve svém příspěvku (*Vývoj druhého bydlení v Česku*) popisuje vývoj dru-

hého bydlení na území Česka od středověku, snaží se postihnout zvláštnosti jeho rozvoje od počátku 20. století až po současnost a naznačuje hlavní možné trendy budoucího vývoje druhého bydlení u nás (stírání rozdílů mezi vnímáním prvního a druhého bydlení, změna využívání objektů směrem k trvalému bydlení atd.).

K nárůstu zájmu o rekreační bydlení ve 20. století vedle dalších faktorů přispěl i rozvoj hromadné dopravy a následně automobilismu. Dojíždka do objektů individuální rekreace v rámci České republiky je tématem další kapitoly (*Pohyb za rekreací v Česku*, Petr Procházka).

Okolí Prahy představuje území s největším výskytem rekreačních objektů určených pro individuální rekreaci v Česku. V kapitole *Šetření rekreačních objektů v zázemí Prahy v letech 1991–1997* autoři (Ivan Bičík, Dana Fialová) přibližují metodiku a základní výsledky dotazníkového šetření realizovaného v průběhu devadesátých let 20. století, jehož cílem bylo získání informací o současném stavu objektů individuální rekreace (OIR) v okolí Prahy, jejich způsobu využívání i z hlediska trávení volného času a možných změnách v blízké budoucnosti, dále údajů o věkové struktuře majitelů, jejich bytových podmínkách apod. Stejným cílem šetření bylo ověřit hypotézy o možnosti změny funkce OIR z rekreačního objektu na objekt trvalého, „prvního“ bydlení.

V další kapitole (*Typologie rekreačních lokalit*) Dana Fialová podle vnějších projevů, které lze zjišťovat z mapových podkladů a terénního průzkumu, vymezuje čtyři typy rekreačních lokalit, jež se v různých modifikacích vyskytují v zázemí Prahy. Cílem provedené typologie bylo popsat hlavní rysy vystihující stav rekreačního osídlení, zjistit odlišnosti rekreačních sídel od sídel s funkcí trvalého bydlení (resp. smíšených z hlediska lokalizace v území), verifikovat období vzniku rekreačních lokalit, zjistit možnosti rozvoje rekreačních lokalit s ohledem na možnost změny jejich funkce (např. trvalé bydlení) atd. Přičemž provedením typologizace jedno-

tlivých rekreačních lokalit, jak autorka upozorňuje v závěru příspěvku, je možné přispět k nastínění možných variant strategického rozvoje území.

V článku *Rekreační využití okresu Kutná Hora* Petr Procházka předkládá analýzu prostorové organizace rekreačních objektů v okrese Kutná Hora a rozbor dojíždky do objektů individuální rekreace (chalup vyčleněných z bytového fondu a chat) na Kutnohorsku a dále pak dojíždky obyvatel Kutnohorska do OIR v rámci vlastního a ostatních okresů.

Autoři následující statě *Druhé bydlení v těsném zázemí Prahy (modelové území Jíloviště, Klíneč, Trnová)*, Ivan Bičík a Hana Simoníková, se ve své práci zaměřili na lokality v těsném zázemí Prahy ve výhodném dopravním napojení na hlavní město, které ve druhé polovině devadesátých let prodělávaly proces funkční přeměny (přeměna rekreačního bydlení na trvalé, spojené s dojíždkou za prací do Prahy; náhrada zemědělské produkční funkce venkovských lokalit). Ve svém příspěvku přibližují výsledky dotazníkového šetření realizovaného ve vybraném modelovém území v roce 1997.

Dana Fialová a Jiří Vágner v kapitole *Druhé bydlení v regionu Dolní Kocába* hodnotí současný stav a perspektivy využívání rekreačních objektů ve vybraném regionu, který díky své tradici a přírodnímu bohatství patří k nejcennějším rekreačním prostorům v zázemí Prahy. Srovnávají druhé bydlení v lokalitách pracovně nazvaných „Údolí“ a „Nad Údolím“, z nichž první zahrnuje samotné údolí říčky Kocáby s přilehlými stráněmi a druhé označuje ostatní území, které do sledovaného regionu patří. Některé závěry, které vyplynuly z výsledků dotazníkového šetření a terénních průzkumů, shrnuje v závěru kapitoly pomocí volné aplikace tzv. SWOT analýzy.

Knihu uzavírá příspěvek Jiřího Vágnera *Druhé bydlení v regionu Hostomicko*, který hodnotí současný stav a perspektivy využívání rekreačních objektů v regionu, jenž je součástí tradičně vymezeného prostoru nazývaného Podbrdsko.

Cílem publikace je prezentovat výsledky práce Katedry sociální geografie a regionálního rozvoje PříF UK. Kniha je určena širší odborné veřejnosti, a to jak z oblasti výzkumu a vysokých škol, tak i aplikační sféře, profesně se druhým bydlením zabývající (lokální a regionální samospráva, obchod s nemovitostmi). Druhé bydlení není chápáno jako pouhý souhrn objektů individuální rekreace, nýbrž jako komplex souvisejících jevů a procesů. Původní hypotézy, vycházející z předpokladu, že změna sociálně ekonomických podmínek po roce 1989 u nás povede k významným změnám v oblasti druhého bydlení (změna využívání objektů směrem k trvalému bydlení atd.), se zatím nepotvrdily. Ukazuje se, že druhé bydlení někdy může představovat velmi limitní faktor rozvoje území, jindy naopak může být jedním z hlavních impulzů rozvoje lokálních služeb.

Jana Barvíková

Luděk Sýkora (ed.): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky
Praha, Ústav pro ekopolitiku, o. p. s. 2002, 191 s.

Sborník Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky, jehož editorem je Luděk Sýkora, vychází z příspěvků, které byly předneseny v průběhu seminářů z cyklu „Udržitelný rozvoj městských aglomerací“. Tyto semináře v letech 2002 a 2001 pořádal Ústav pro ekopolitiku v rámci projektu „Transatlantické environmentální sítě“. Jejich prostřednictvím se snažil upozornit na charakter rezidenční a komerční výstavby, která je v současné době u nás realizována v okolí velkých měst, a na problémy, které by mohly vzniknout v případě nekoordinovaného územního rozvoje v městských aglomeracích. V rámci cyklu seminářů tak postupně byla diskutována řada otázek jako např.: Co je suburbanizace? Dochází u nás k suburbanizaci? Jak je významná? Jakých forem nabývá? Jaké má důsledky pro udržitelný rozvoj osíd-

lení? Jaké důsledky může v budoucnosti přinést její případný mohutný rozvoj? Jsme si vědomi jejich dopadů? Chceme se jim bránit? Máme k tomu nástroje? Existuje politická vůle využívat tyto nástroje? A těmto otázkám byl posléze věnován i recenzovaný sborník.

Publikace obsahuje celkem jedenáct příspěvků. V prvním z nich (*Suburbanizace a její důsledky: výzva pro výzkum, usměrňování rozvoje území a společenskou angažovanost*) Luděk Sýkora objasňuje samotný proces suburbanizace a zabývá se jeho současnými projevy v České republice. Konstatuje, že suburbanizace není v ČR novým jevem, neboť již v meziválečném období docházelo k rozvoji suburbanálních především rezidenčních lokalit, a to zejména podél železničních tratí vycházejících z velkých měst. Po roce 1989 se rezidenční suburbanizace vzhledem k nízké úrovni průměrných příjmů a prudkému růstu cen nemovitostí, stavebních materiálů a prací, začala rozvíjet teprve až ve druhé polovině devadesátých let s rostoucími příjmy a kupní silou části obyvatel a státní podporou hypotečnímu financování. Avšak nejvýznamnější silou proměňující příměstskou krajinu se na přelomu století stal rozvoj komerčních funkcí, jako je maloobchod, velkoobchod, skladování, distribuce a výroba. Autor popisuje změny, které suburbanizace přináší ve způsobu využití příměstského území. Upozorňuje na proměny, k nimž dochází v sociálně-prostorové struktuře měst a jejich sídelních aglomeracích, kdy předměstské zóny získávají především vzdělané a příjmově silné obyvatelstvo a sociální status nově příchozích i jejich způsobů života ostře kontrastuje s původním obyvatelstvem. Hlavními motivy, proč se mnohé z projektů komerční a rezidenční výstavby stěhují mimo hranice měst, jsou nižší ceny pozemků a snadnější vyjednávání se samosprávami menších obcí, neboť města chtějí udržet kompaktní strukturu zástavby, zatímco přilehlé obce se snaží o přilákání investic na vlastní území. Jelikož zájmy měst a obcí se takto často dostávají do protikladu, koordinace územního rozvoje v metropolitních oblastech naráží na ne-